

ANKARA UNIVERSITY DISTANCE EDUCATION CENTER e-Tutor Certificate Program

Переклад здійснено Університетом «КРОК»
м. Київ, Україна | www.krok.edu.ua |

За сприяння Університету прикладних наук | www.zhaw.ch | та
Швейцарського національного наукового фонду | www.snf.ch |,
м. Цюрих, Швейцарія

Авторське право, технічні засоби захисту авторських прав та плагіат

<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.uk>

Авторські права та технічні засоби захисту авторських прав є, напевно, найбільш суперечливим питанням у дистанційному навчанні. І хоча друковані ресурси, такі як книжки, журнали та статті, а також музика та фільми уже давно захищаються з точки зору авторських прав та прав інтелектуальної власності, це не стосується цифрових ресурсів. Порушення прав на матеріали, розміщені на цифрових носіях інформації зустрічається досить часто, цю інформацію можна легко скопіювати і поширити без дозволу.

Так як розробка і виробництво цифрових навчальних матеріалів є важкою працею, що займає значну кількість часу, здається гарним рішенням просто використати існуючі матеріали, особливо це стосується менш розвинених країн. Основуючись на припущенні, що основною метою Інтернету є забезпечення доступу до інформації і її поширення, доцільним є створення цифрових навчальних матеріалів у рамках спеціальної ліцензії із дозволом на подальше використання у інших ресурсах. До тих пір поки викладачі готують цифрові навчальні матеріали і діляться ними з іншими, і викладачі, і студенти, а також навчальні заклади виграють від цього процесу. Хоча це здається розумним рішенням, але права власників матеріалів також повинні бути захищені.

Вся освітня система будується на основі постійних змін, розвитку, навчання та інновацій. Поширення інновацій та розвиток можливі лише за умови розвитку існуючих ідей та їх збагачення у інших напрямках через використання, покращення та удосконалення існуючих ресурсів.

1. Авторські права

Авторське право (копірайт) має на меті не захист ідеї, а захист того способу, в який ця ідея презентується публічно. Авторське право переслідує дві важливі мети: персональну та соціальну. Персональна мета – за допомогою авторського права нагородити та заохотити тих, хто створює, виготовляє чи проектує праці/твори. Тобто, необхідно створити умови для створення нових подальших праць та творів. Соціальна мета, з іншого боку, передбачає забезпечення доступу до оригінальних та інноваційних творів для будь-якої особи через певний проміжок часу (Tonta, 2003).

У мережі Інтернет розміщено безліч інформаційних ресурсів, але це не означає, що їх можна вільно використовувати без дозволу. Достатньо легко знайти, завантажити та скопіювати книжки, журнали та мультимедійні матеріали, у цьому випадку авторські права порушуються тим, що ці матеріали використовуються без дозволу (Yilmaz, 2005). Тому потрібно отримати дозвіл від автора, власника чи розробника інформації, роботи чи ідеї, а також робити коректні посилання.

Викладачі можуть хотіти використати певні частини книг, статей, зображень з Інтернету і т.д. при створенні свого дистанційного курсу. Якщо такий матеріал використовується в академічних чи навчальних цілях, існує певна міра свободи з огляду на авторські права. Аудіо та візуальні матеріали можна використовувати в процесі прямого контакту під час викладання в аудиторії. З іншого боку, в процесі електронного навчання, фото, карти, зображення та інші друковані матеріали можна використовувати при умові, що вони не використовуються в тій же послідовності, що і в програмах з авторськими правами (Simonson, Smaldino, Albright&Zvacek, 2003).

2. Інтелектуальні права

У наш час інтелектуальні права вважаються містком між технологією, економікою та торгівлею. Інтелектуальні права, як правило, це права на такі продукти, як торгові марки, патенти, твори, вироби та публікації. Регулювання інтелектуальних прав відбувається заради блага суспільства. Регулярні дослідження інтелектуальної власності у світі проводить Світова Організація Інтелектуальної Власності (СОІВ).

3. Технічні засоби захисту авторських прав

Технічні засоби захисту авторських прав (DRM) були розроблені для того, щоб мати можливість контролювати ліцензійні права на цифрові засоби інформації (тобто фільми, музику), оскільки таку інформацію дуже легко можна скопіювати та використати без дозволу. DRM – це технологія, яка призначена для контролю над використанням та розповсюдженням цифрових продуктів, які можна придбати з online магазинів. Це пісні, альбоми, фільми, програмне забезпечення та ігри. DRM працюють на основі кодування та інших подібних комп'ютерних технологій.

4. Ліцензія Creative Commons

Creative Commons (CC) це неприбуткова організація, що має на меті збільшення кількості творчих матеріалів, доступних для використання та розповсюдження на легальній основі. Її діяльність була розпочата групою експертів з інтелектуальних прав за підтримки організації Public Domain¹. Вона стояла за розробкою декількох ліцензій на авторські права, що відомі як ліцензії Creative Commons, у яких автори діляться деякими правами з громадськістю у відповідності до спеціально розроблених контрактів. Створені та розроблені на основі тексту GNU Загальної публічної ліцензії (розробленої Фондом вільного програмного забезпечення), ліцензії Creative Commons допомагають поширювати праці серед громадськості для використання з певною метою або за визначених умов без того, щоб повністю або частково відмовлятися від своїх прав.

Безкоштовна, легка у використанні ліцензія на авторські права Creative Commons є простим стандартизованим та все ще незвичним способом надати публічний дозвіл на використання творчих праць інших осіб на певних умовах, які ними встановлюються. Підтримуючи некомерційне використання праць, ліцензії Creative Commons є значним

¹ Суспільне (загальне) надбання - є сукупністю знань (зокрема в таких творчих галузях як література, мистецтво, музика та наука), стосовно яких жодна юридична чи фізична особа не має і не може мати виключних майнових прав. Українське законодавство визначає суспільне надбання як твори і об'єкти суміжних прав, передбачений строк дії авторського права або суміжних прав на які вплив

кроком уперед у порівнянні з традиційною концепцією “all rights reserved” (всі права захищені), і звучить як “some rights reserved” (деякі права захищені) (creativecommons.org).

Типи ліцензії Creative Commons

Із Зазначенням Авторства

CC BY

Ця ліцензія дозволяє іншим розповсюджувати, редагувати, вносити зміни в, і брати за основу для своїх творів ваш твір, навіть для використання з комерційною метою, за умови зазначення вашого авторства. Це ліцензія з найширшим колом дозволеного, з пропонувананих ліцензій. Вона рекомендована для максимального розповсюдження і використання ліцензованих матеріалів.

Із Зазначенням Авторства - Поширення На Тих Самих Умовах

CC BY-SA

Ця ліцензія дозволяє іншим редагувати, вносити зміни в, і брати за основу для своїх творів ваш твір, навіть для використання з комерційною метою, за умови зазначення вашого авторства і розповсюдження похідних творів на таких же умовах. Цю ліцензію часто порівнюють з вільними ліцензіями "копілефт" і ліцензіями відкритого коду. Всі нові твори засновані на вашому будуть розповсюджуватись за тією ж ліцензією, а отже будь-які похідні твори будуть також доступні для комерційного використання. Ця ліцензія використовується Вікіпедією і рекомендована для матеріалів, котрим буде корисним включення до них контенту з Вікіпедії чи інших аналогічно ліцензованих проектів.

Із Зазначенням Авторства - Без Похідних

CC BY-ND

Ця ліцензія дозволяє розповсюдження, комерційне і некомерційне, поки твір передається цілим і в незмінному вигляді, та з зазначенням вашого авторства.

Із Зазначенням Авторства - Некомерційна CC BY-NC

Ця ліцензія дозволяє іншим редагувати, вносити зміни в, і брати за основу для своїх творів ваш твір некомерційним чином і хоча в похідних творах ви повинні бути згадані як автор оригінального твору, і вони повинні бути некомерційними, автори похідних творів не зобов'язані ліцензувати свої твори на тих самих умовах, що й ваш твір.

Із Зазначенням Авторства - Некомерційна - Поширення На Тих Самих Умовах CC BY-NC-SA

Ця ліцензія дозволяє іншим редагувати, вносити зміни в, і брати за основу для своїх творів ваш твір некомерційним чином поки автори похідних творів вказують вас як автора оригіналу і ліцензують свої твори на тих самих умовах.

Із Зазначенням Авторства - Некомерційна - Без Похідних CC BY-NC-ND

Ця ліцензія надає користувачам найменший обсяг прав, дозволяючи їм тільки скачувати ваші твори і ділитися ними з іншими поки вони вказують ваше авторство, але ваш твір не дозволяється використовувати в комерційних цілях або якимось чином змінювати.

Джерело: <https://creativecommons.org/licenses/?lang=uk>

5. Академічна етика та плагіат

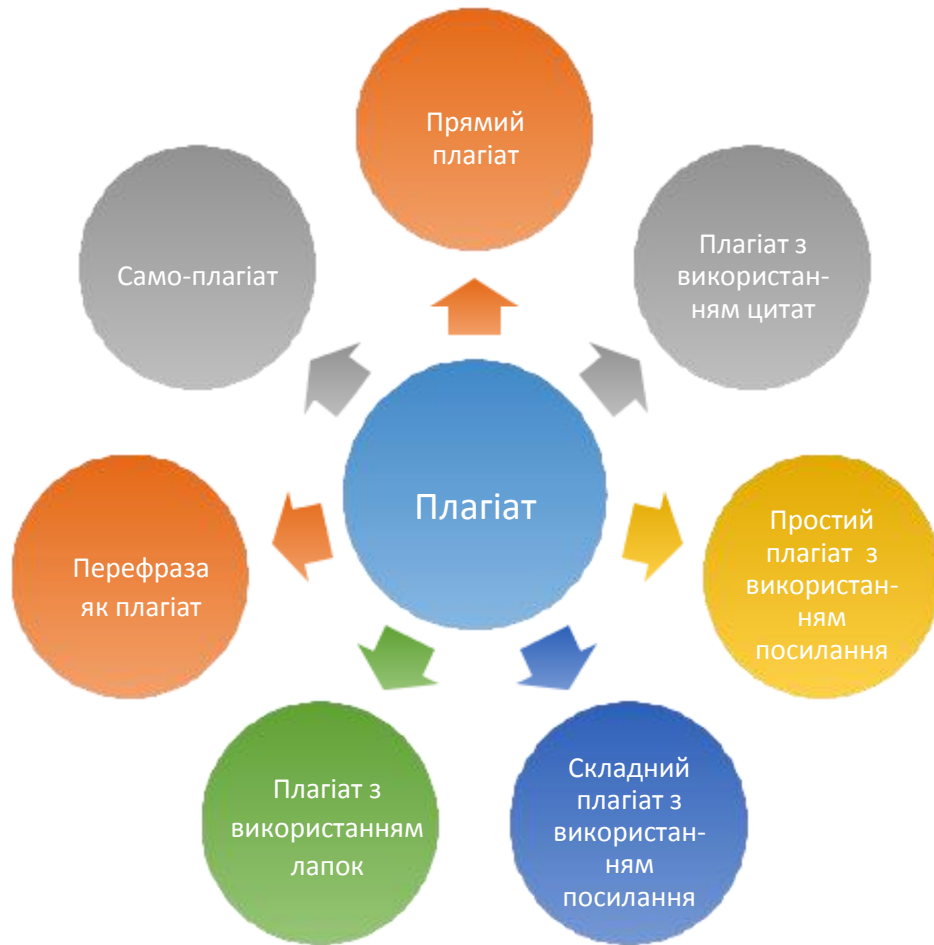
Обман та плагіат студентів легко виявлявся у ті часи, коли не було широкого поширення Інтернету, адже вони не могли взяти готові домашні роботи з мережі. Сьогодні, на жаль, основною метою інформаційних технологій став «інформаційний плагіат», а не «поширення інформації».

Як зазначає Көкdemir (2003), Американська Асоціація Психологів (<http://www.apa.org>) пропонує певні рекомендації освітянам з цього приводу :

1. Надайте інформацію вашим студентам про плагіат. Хоча вірогідність є досить малою, деякі студенти не знають, що плагіат – це неетичний поступок.

2. Застосовуйте зрозумілі санкції у випадку плагіату. У більшості університетів студенти, які займаються плагіатом, не складають іспиту, хоча і виконали інші завдання.
3. Обмежте навчальні ресурси. Замість того, щоб сказати «ви можете знайти інформацію, де забажаєте», спрямуйте їх до певних книг, журналів чи веб-сайту для виконання домашнього завдання. Це є важливим підходом до запобігання плагіату з Інтернету.
4. Ретельно перевіряйте домашнє завдання.

Як зазначають Gungor-Kircil та Karaguler (2007), Nехham (2005) виділяє наступні типи плагіату:

1. Прямий плагіат
Зустрічається найбільш часто. В оригінальному реченні забираються або додаються одне або два слова. Автор не зазначається, лапки не ставляться.
2. Плагіат з цитуванням.
Хоча справжній автор і зазначається, тут є плагіат, тому що оригінальний текст відображається лише із незначними змінами без використання лапок чи зносок.
3. Простий плагіат з використанням зносок
Робиться посилання, але не використовуються лапки. Є деяка різниця у словах, тому новий текст виглядає не так, як оригінал.
4. Складний плагіат з використанням зносок

На початку добавляються нові слова, навіть повне речення.

5. Плагіат з використанням лапок
Лапки ставляться лише до частини тексту.
6. Перефразування як плагіат
Перефразовування авторського тексту іншими словами
7. Само плагіат
Ніхто не думає, що можна «плагіатити» самого себе, але є багато прикладів, коли автор повторює свої фрази у різних роботах.

Існує різне програмне забезпечення для виявлення плагіату, яке надає детальну інформацію про ступінь плагіату в тексті. Turnitin, Ithenticate та пошуковики, такі як Google, вважаються найбільш широко вживаними програмами. Також популярністю користуються такі сервіси як Antiplagiat.ru, Etxt.ru, Плагиата.НЕТ, AdvegoPlagiatus, Plagiarism-Detector та інші

6. Висновки

Обманути, використовуючи Інтернет ресурси, дуже легко, тому студенти схильні користуватися цим. Ми повинні інформувати наших студентів про авторські права, а також про етичні питання при їхньому використанні. Як викладачі, ми можемо також використовувати програми пошуку плагіату для виявлення небажаних порушень, а також для своєчасного інформування студентів про те, що ж вони роблять.

7. Використані джерела

- Güngör-Kırçıl, A. & Karagüler, T. A. (2007). Ödev Kopyacılığında İnternetin Rolü Ve Önlemler. IX. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Hexham, I. (2005). "The Plague of Plagiarism: Academic Plagiarism Defined". Department of Religious Studies, University of Calgary.
URL:<http://people.ucalgary.ca/~hexham/content/articles/plague-of-plagiarism.html>
- <http://creativecommons.org/about/history>
- <http://www.apa.org/monitor/feb02/plagiarism.html>
- http://www.eimza.gen.tr/templates/resimler/File/arastirma_dosyalari/Sayisal_Hak_Yonetimi_Raporu.pdf
- <http://www.elearnspace.org/managing/copyright.htm>
- Kökdemir, D. (2003). Aşırımacılık (plagiarism) ve İnternet. PiVOLKA, 2(10), 19.
- Simonson, M. R., Smaldino, S. E., Albright, M. & Zvacek, S. (2003). Teaching and Learning at a Distance: Foundations of Distance Education (2. Baskı). USA: Prentice Hall.
- Tonta, Y. (2003). Elektronik Bilgi & Telif Hakları. 30.07.2009 tarihinde <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/courses/fall2003/kut655/telif2003.htm> adresinden erişilmiştir.
- Yılmaz, M. (2005). Teknik Açından İnternet ve Telif Hakkı. Türk Kütüphaneciliği, 19(1), 128-138.